

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Axel Hörlén, Ystad*
Härad: *Ingelstad* Berättare: *Leinnar Ingvarsson, Ystad*
Socken: *Valleberga* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1967* Född år *1893* i *Valleberga*

Tovtillverkning. s. 1-2.

ACC. N:R M. 16809:1/

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Till gården nr 23 Valleberga hörde ett torvskifte i Valleberga mosse. - Vid torvtillverkningen var i regel 4 män sysselsatta, därunder en husman, som var äldst och van vid torvarbete.

Allra först inrutades den fyrkant, där torven skulle tagas, med en spade. Sedan lossades grästorvan, "svärtorren", från torvlagret medelst ett "svärtorrajärn". Meddelaren uppskattade tjockleken till 3" men var osäker. /Grästorvans tjocklek varierade. AH./ Svärtorren delades med spaden och kägades. Den var användbar som bränsle.

Av det blottade torvlagret kastades upp 1 aln /6 dm/ tjock massa på en yta av 5x5 m. /Meddelaren ändrade uppgiften till 5 m. diameter, verkade osäker./ Med "träskoffor" kastades rikligt med vatten på torvmassan, som trampades sönder av båda hästarna. Fördrängen satt på innerhästen och ledde krets gången. De övriga - fränsett den som kastade upp vattnet - skottade in massan vid ytterkanten. När torvmassan fått en lämplig konsistens, östes massan upp i en "plydderkärria" /2-hjulig kärria med skaklar/, som kördes ut på en torr plats, där den tömdes. Husmannen jämnade ut massan med en kantställd bräda, försedd med skaft. Meddelaren, som glömt benämningen, liknade den vid en ugnsraka. Efter detta arbete tog husmannen "ristepliten" - ett redskap med ett huvud, försedd med 3 ristepinnar på ena sidan och 2 på motsatta, och med ett längre skaft - och ritsade i torvmassan med de 3 ristepinnarna på ena hållet /torvens kortsidor/ och med

ACC. N:R M. 16809:2.

de 2 i vinkelrät riktning /torvens långsidor/.

Middagsmålet bestod av pannkakor och stekt fläsk. Och så brännvin ur "mossahornet" av glas.

Kaffe koktes på spritkök för kafferasterna på fm och em.

"Drickat" /svagdricka/ medtogs på en kagge och tappades i drickakruset. - Kvällsmaten åts vid hemkomsten till gården.

När torven torkat så mycket, att den var sprucken, var det tid att vända den på långkanten. Hela familjen deltog i torrvändningen.

Nästa skede i torvtillverkningen var käglingen för att få den riktigt torr, innan den kördes hem, omkr. en månad efter det torven ristats.

Torvarbetet började innan klöverstörden hade påbörjats, sista veckan i maj eller första i juni.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND